

Rektor i Fokus. Utredningen om bättre förutsättningar för rektorer inom skolväsendet SOU 2026:4

Yttrande från Sveriges skolcheffsförening

Sammanfattning:

Sveriges skolcheffsförening delar utredningens problembild av rektors uppdrag och behovet av att stärka det pedagogiska ledarskapet. Skolcheffsföreningen bedömer dock att flera av förslagen medför betydande organisatoriska och ekonomiska konsekvenser för huvudmännen. Särskilt gäller detta förslag som begränsar rektors ansvarsområde, skärper huvudmannens ansvar samt innebär förändringar i ledningsstruktur och kompetenskrav.

Skolcheffsföreningen bedömer att utredningens förslag innebär ökade kostnader på både kort och lång sikt. Dessa är delvis strukturella och svåra att hantera inom befintliga ramar. Skolcheferna vill därför understryka behovet av att staten tar ett ökat ansvar för finansieringen av de reformer som föreslås.

För att uppnå de avsedda effekterna i betänkandet krävs därför att reformerna åtföljs av långsiktiga och förutsägbara ekonomiska förutsättningar. Utan en sådan finansiering finns en risk att intentionerna i utredningen inte kan realiseras fullt ut och dessutom får andra, ej i betänkandet beskrivna, konsekvenser.

Synpunkter:

Skolcheffsföreningen tillstyrker ambitionen att stärka rektors pedagogiska ledarskap men vill framhålla följande synpunkter:

1. Begränsning av rektors ansvarsområde

Förslaget att rektors ansvarsområde inte får vara mer omfattande än att uppdraget kan fullgöras är i sak välmotiverat. Samtidigt innebär det i praktiken ett behov av fler rektorer och mindre organisatoriska enheter eller utökad administrativ organisation för skolenheten vilket behöver tas med i beräkningarna.

2. Utökad ansvar för huvudmannen

Kraven på att säkerställa stöd, resurser, minskad administration och kompetensutveckling innebär en ambitionshöjning som förutsätter en utbyggd stödorganisation. Detta bedöms leda till ökade kostnader för administration och stödfunktioner.

3. Rektors mandat över organisationen

Enligt utredningens förslag ska rektors mandat att besluta om den inre organisationen, med avseende på biträdande rektorer och annat ledningsstöd, förtydligas i skollagen. Enligt förslaget är det rektor, och inte huvudmannen, som ska ha mandat att besluta om ifall det ska ingå en biträdande rektor i rektors ledningsorganisation. Det är också rektor, och inte huvudmannen, som ska besluta vad som ska ingå i den biträdande rektorns uppdrag. Skolchefsföreningen anser att beslut om inrättande av ledningsstöd ska ske på huvudmannanivå för att vara ett led i det utökade ansvaret för huvudmannen. Kraven på att säkerställa stöd, resurser, minskad administration och kompetensutveckling innebär en ambitionshöjning som förutsätter en utbyggd stödorganisation. Att inrätta biträdande rektorstjänster kan vara en väg för huvudman att stötta rektorer genom identifierade behov till exempel ledningsstöd.

4. Skärpta behörighetskrav och utbildningskrav

Förslagen bidrar till en ökad professionalisering men innebär samtidigt utmaningar i kompetensförsörjningen och att det kan bli svårare för små kommuner eller huvudmän att rekrytera.

5. Separation av funktionerna rektor och skolchef

Förslaget att dessa funktioner inte får kombineras vill Skolchefsföreningen tydligt tillstyrka, då detta innebär ökad tydlighet och minskad risk för intressekonflikt.

Åsa Lundkvist
Ordförande Sveriges Skolchefer